

Майя КЛЮЧОВА (ЯРИВЧИК), 1979, смт Новодонецьке, Донецька обл., Україна

МАЙЯ UND MAJA

Щоденник Майя знайшла випадково: він випав із шухлядки старого столу, який виносили з кімнати діда. Читала всю ніч.

«1942, лютий. Їдемо другим днем, кажуть, що у Німеччину. Страшно! Я зовсім одна: мама померла, батька забрали люди з КДБ і більше він не повернувся. Мене і вихованців дитбудинку забрали німці».

«Березень. Місто Вупперталь. Мене забрав до себе офіцер Мюллер. Його донька померла через хворобу місяць тому, а я дуже на неї схожа. Їй не змогли вчасно дістати ліки. Війна...

Про інших не знаю нічого, офіцер щось казав, але моя німецька погана, я не зрозуміла».

«Травень. Уже тепло. Виявилось, що я швидко рахую, тому мене взяли допомагати дружині Мюллера, вона бухгалтер. Частіше ми працюємо вдома, але інколи ходимо на фабрику. Я не скаржуся, адже чула, що полонених відправляють до концентраційних таборів. Але не в наш табір, де просто живуть ті, хто працює. У «табори смерті», звідти не повертаються. Як же мені пощастило, що я схожа на маленьку Крістін!»

Майя читала і думала – хто ця дівчина, що писала щоденник?

«Серпень. Розумію німецьку, але ще погано говорю. Фрау Мюллер турбується, що мене можуть забрати на примусові роботи. Та сподівається, що чоловік-офіцер владнає це.

Я відчуваю себе чужою і самотньою. Так, про мене піклуються, але я бачу, як дивляться на мене німці: я для них неповноцінна людина. Сумую за батьками, не чую рідної мови. Інколи ми ходимо вулицями, але ніколи ще я не бачила своїх земляків, навіть полонених. Дні минають, війна триває. Яюсь я спитала фрау Мюллер, чи довго ще триватиме війна. Вона дивилася на мене кілька хвилин, але так нічого й не сказала. Знаю: вона плаче ночами. І хоч я схожа на її доньку, все ж таки я – не вона.

Почула розмову фрау Мюллер з її чоловіком (він був на фронті, але після поранення лишився тут працювати у таборі). Офіцер говорив про наступи на Сталінградському та Кавказькому фронтах. Я намагалася вловити кожне слово, зраділа, коли він сказав про величезні втрати німців.

Дивні відчуття: нібито я повинна ненавидіти своїх господарів, адже вони вороги, ми з ними воюємо. Але з іншого боку, я вдячна їм за те, що зараз жива і здорова, що не потрапила у «табір смерті».

«Жовтень. Так хочеться повернутися додому! «Хто там на тебе чекає? - яюсь сказала фрау Мюллер. – Адже ти сирота! Лишайся тут». Та хто я тут? Безкоштовна робоча сила?»

«1 грудня. Цей день, певно, треба вважати моїм другим днем народження. Зранку ми планували працювати вдома, але нас викликали на фабрику. Кілька годин працювали там. А потім з'ясувалося, що фрау Мюллер забула вдома важливі документи, без яких не могла завершити звіт. Йти самій дуже далеко, а в неї хворі ноги. Тоді вона зважилася відправити мене саму, але суворо наказала нічого не казати про це

чоловікові: «Біжи швидко-швидко, ні з ким не розмовляй, і ще швидше повертайся сюди!»).

Від фабрики до дому недалеко, всього два квартали. Для мене це – півгодини туди й назад. А якщо бігти, то й швидше. Я так зраділа: це був малесенький ковточок волі! Вискочила з фабрики, вдихнула повітря й побігла. Уже звертаючи на нашу вулицю, помітила колону людей. Зупинилася. Вони наближалися. Повільно, дуже повільно. То були військові полонені. Різкі окрики поліцаїв шмагали не гірше від нагайок. Вони все наближалися, а я стояла. І раптом... Тату?! Це ж він?? Це ж його очі?? Ні, не схожий. Чи схожий?? Я й не знала, чи живий він. То, може, це він?? Боже, який худий! Аж чорний! Він уже так близько, бачу сиве волосся й сірі очі.

Я намацала в кишені цукерку. Витягла. Крок, ще один. Я наближалася до того чоловіка – то батько чи ні?? Ось він. Він побачив мене, цукерку в руці. На його очах зблиснула сльоза, але він похитав головою, показуючи на поліцаїв. Один з них уже побачив мене й біг із диким криком до нас.

У цю мить чоловік став навпроти мене. І я побачила тепер... Це не тато. Так, схожий, але не він. Моя рука так і застигла з цукеркою. А охоронець, вже клацнувши затвором, направляв на мене автомат.

- Nein!!! – почувся десь здалеку крик. - Nicht zu schießen!!!

Постріли. Господи, як страшно!! Мене вбили? Чому не боляче?

Я бачила краєм ока уповільнені рухи: як до мене біжить чоловік, як він відштовхує охоронця й затуляє мене від автомату. Він кричав, що я його донька, тяг мене за руку звідти...

Уже вдома він кричав на мене і на дружину, лаявся, а потім плакав. Казав, що у ту мить, коли почув постріли й побачив мене, знову відчув той жах, коли помирала його донька... Отак я народилася вдруге».

Майя дочитувала рядки й плакала. Аж ось із зошита випав ще один аркуш. На ньому вона побачила напис німецькою: «Wuppertal. 1942. Maia Guseva». І нижче українською: «Не знаю, чи повернуся...»

Питала батька, хто така Майя Гусєва. А той сказав: «То твоя бабуся, моя мати. Вона була в Німеччині, повернулася. Але померла від хвороби молодою. За 2 роки до твого народження».

Тож щороку, 1 грудня (у їхній спільний день народження!) Майя шепоче: «Фрау і герр Мюллери! Я не знаю вас. Але спасибі вам за життя тої дівчинки. Завдяки вам живу я, її онука Майя...»

